

Foto: YES WE CAN

Darbīgs rudens muzejā

Ekspozīciju ēra Rīgas pilī: sāk bŭvēt "Straumējot laiku" standus, noslēdzies iepirkums par ekspozīcijas "Livonijas pils" ierīkošanu 2	Sadarbībā ar RTU veikta rentgena un datortomogrāfijas analīze 11.–12. gs. zobeniem, precizējot to izveides materiālus un rosinot tālāku izpēti 8	Rīgas pils stāstos – 1919. gada bermontiādes kauju krustugunīs nonākusi pils un karogs Svētā Gara tornī 10–11
Piedāvājums novembrī: muzejs atver Rīgas pili atsevišķiem pasākumiem, Dauderos – Tējas rīts, Brīvsestdiena, fotoizstāde un jaunas grīdas 3–5	Ko dara muzejs: 16. gadsimta plāksnītes ar apokalipses Dievmātes attēlu pārtapšana ķīmiķu un restauratoru darbnīcās 9	Hronikā: saskaitām pils apmeklētājus pirmajā gadā pēc atvēršanas, filmējam ekspozīcijai, apmeklējam konferences un seminārus 12–17

↑ Ekspozīcijas “Straumējot laiku” iekārtošana. Priekšmetu stiprināšana. Foto: LNVN

↑ Skats ekspozīcijas “Livonijas pils” darba grupas sapulcē. Ar iecerēm iepazīstina ekspozīcijas dizaina autors Didzis Jaunzems. Foto: Jānis Puķītis

→ Ekspozīcijas “Livonijas pils” vizualizācija. Autors: “DJA Architecture”

→ Skats LNVN darba grupas un “Alpha Agency” pārstāvju sapulcē. Foto: LNVN

22. septembrī Rīgas pili sākās ekspozīcijas “Straumējot laiku” izbūves un iekārtošanas darbi, kas turpināsies līdz pavasarim. No iepriekš saražotajiem elementiem top dažādas konfigurācijas stendi, “Yes we can” komanda skrūvē un būvē, “Solavi” meistari velk vadus un pieslēdz ekrānus. Tikmēr pilī nogādāti pirmo sadaļu priekšmeti, kas stāstīs par vissenāko periodu Latvijas vēsturē – laiku, kurā ielūkoties iespējams tikai ar arheoloģisko atradumu palīdzību. Tagad notiek šo priekšmetu stiprināšana pie pamatnēm iepriekš izplānotās kombinācijās, lai tie iekļautos ekspozīcijas vispārējā iecerē.

Vasaras beigās Kultūras ministrija izsludināja konkursu “Reklāmas kampaņa LNVN Rīgas pils un ekspozīcijas “Straumējot laiku” atpazīstamības un apmeklējuma veicināšanai”, kurā par mērķi tika noteikts sekmēt sabiedrības informētību, interesi un izpratni par ekspozīciju “Straumējot laiku” atjaunotajā Rīgas pilī, popularizēt to kampaņas mērķauditorijai, lai rezultātā palielinātu LNVN apmeklējumu Rīgas pilī. Konkursā uzvarēja reklāmas aģentūras “Alpha Agency” piedāvājums. Patlaban noris aktīva sadarbība starp LNVN darba grupu un aģentūru, lai jau drīz muzejs saņemtu nodevumu: reklāmas kampaņas plānu, pamatotu taktiku un reklāmas produktus – dažādu garumu un stilu videoreklāmas, vides reklāmu un audioreklāmu.

Muzeja telpu atjaunošana un ekspozīciju izveide notiek ar Kultūras ministrijas piesaistīto Eiropas savienības fondu līdzfinansējuma ieguldījumu. |

Muzejā sākas ekspozīciju ēra

Muzeja galvenajā norišu vietā Rīgas pilī ir sācies jauns posms: pirmo ekspozīciju “Straumējot laiku” jau būvē, noslēdzies konkurss ekspozīcijas “Livonijas pils” tehniskajai ierīkošanai, un ar Kultūras ministrijas gādību piešķirti līdzekļi reklāmas kampaņai.

20. augustā noslēdzās publiskais iepirkums ekspozīcijas “Livonijas pils” ražošanai un uzstādīšanai, kas ietver gan multimediju izstrādi, gan ekspozīcijas elementu ražošanu un uzstādīšanu. Iepirkumā līguma slēgšanas tiesības ieguva piegādātāju apvienība SIA “SOLAVI” un SIA “AD PRODUCTION”, ar kuru septembra beigās tika noslēgts līgums. Darbus pie ekspozīcijas izbūves jāpaveic, vēlākais, 35 nedēļu laikā – līdz 2026. gada 26. maijam.

Patlaban ir uzsākts darbs pie ekspozīcijas elementu ražošanas un turpinās arī ekspozīcijai nepieciešamo multimediju sagatavošanas process. Ekspozīciju plānots iekārtot Rīgas pils kastelas D korpusa pagrabā. Tā ir viena no skaistākajām pils pagraba daļām ar autentiskām 16. gadsimta velvēm un sienām, kurās “lasāma” pils vēsture pat no 14. gadsimta. Atbilstoši telpas noskaņai ekspozīcija gan ar unikāliem eksponātiem, gan multimedijiem un interaktīviem elementiem mūsdienu skatītājam vēstīs par viduslaiku piļu funkcijām, iemītniekiem, dažādām dzīves sfērām Livonijas mūra pilīs.

← Darbus ekspozīcijas iekārtošanā uzsāk uzņēmums “Yes we can”. Foto: LNVN

Muzeja piedāvājums Rīgas pilī novembrī

Novembrī LNVM telpās Rīgas pilī turpināsim piedāvāt nodarbības skolu grupām, izņēmuma kārtā notiks atsevišķi pasākumi plašai publikai valsts svētku laikā – 11. un 18. novembrī –, kā arī koncerti.

Skolu grupām turpināsim piedāvāt divas nodarbības Rīgas pils iepazīšanai: “Rīgas pils. Laiks un iemītnieki” (7.–12. klase) un “Izzini Rīgas pili” (1.–12. klase). Muzeja nodarbību telpā “Izziņas bēniņi” pieejamas piecas nodarbības Latvijas vēstures izziņai: “Laikmetu koferis. Ceļojums Latvijas vēsturē” (1.–9. klase), “Kā dzīvoja senie ļaudis?” (3.–9. klase), “Mana Latvija” (1.–9. klase), “Latvija 20. gadsimtā” (9.–12. klase) un “Latvijas laika līnija” (9.–12. klase).

Arī šogad muzejs turpinās tradīciju 11. novembrī vienīgo reizi gadā izstādīt retumu – pilnu Lāčplēša Kara ordeņa (LKO) komplektu, stāstot par tā tapšanu, piešķiršanu, kavalieriem un tradīcijām. Muzeja numismātikas speciālistu vadītās ekskursijās varēs gūt ieskatu ordeņa tapšanas, apbalvošanas un Lāčplēša dienas atzīmēšanas vēsturē, aplūkot savulaik Lāčplēša Kara ordeņa kavaliera Jāzepa Sikoras

← Skats uz Rīgas pili no 11. novembra krastmalas.
Foto: Poļina Koroļova

← ↑ Skats nodarbībās “Latvijas laika līnija”, “Laikmetu koferis. Ceļojums Latvijas vēsturē”, “Rīgas pils. Laiks un iemītnieki”, “Iepazīsti Rīgas pili!”. Foto: LNVM

← Lāčplēša Kara ordeņa.
Foto: Valters Lācis

↓ LKO kavaliera Jāzepa Sikoras ģimenes dāvinājums muzejam – tējas (kafijas) servīze ar Lāčplēša Kara ordeņa simboliku.
Foto: Jānis Puķītis

ģimenei piederējušo tējas (kafijas) servīzi ar ordeņa simboliku. Izstādi papildinās plaša informācija par LKO ieceri un izveidošanas gaitu, ordeņa piešķiršanu, tā zīmju projektēšanu un izgatavošanu, ordeņa pasniegšanas ceremoniju un citām Lāčplēša dienas tradīcijām. Pulksten 18.00 latviešu komponistu dziesmu koncertu piedāvās LU jauktais koris “Dziesmuvara”. Ordeņa izstāde un citi saistītie pasākumi notiks muzeja telpās Rīgas pilī no 10.00 līdz 20.00, ieeja – bez maksas.

↑ Fokloras draugu kopa
"Skandinieki". Publicitātes foto

↑ LU jauktais koris "Dziesmuvara".
Publicitātes foto

↓ Rīgas pils 360 grādu tūre.
Ekrānšāviņš

Turpinot 2024. gadā sāko tradīciju veidot LNVM Rīgas pils daļu par vietu, kur satiekas Latvijas vēsturiskās zemes, šogad muzejs aicina valsts proklamēšanas dienā iepazīt un godināt Latvijas zemju savdabību un tradīcijas svētku programmā, kas organizēta kopā ar Latvijas Nacionālo kultūras centru. 18. novembrī no 11.00 līdz 18.00 Latvijas amatnieki demonstrēs dažādu amatu prasmes, būs skatāma Lāčplēša Kara ordeņa izstāde un slaidrāde, kas veltīta Brīvības pieminekļa tapšanas un celšanas stāstam. 11.30 sāksies muzeja pētnieku lekcijas par latviešu vēsturisko zemju veidošanos un novadu savdabību – tās lasīs Jānis Ciglis, Vitolds Mužnieks, Gunita Baumanne un Sanita Zvidra (lekciju tiešraide: facebook.com/LNVMuzejs). Ģimeņu auditorijai izzinošu norisi piedāvās nodarbība ģimenēm ar bērniem "Mana Latvija", iepazīt novadu dziesmas un

↑ Īslandes baroka ansamblis
"Brák". Publicitātes foto

← Klavesīniste, Baha
kamerģimeņu festivāla veidotāja
Aina Kalnciema. Publicitātes foto

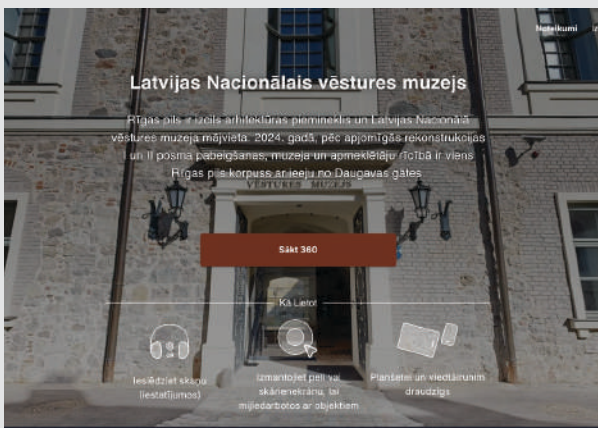

← Vījoliņnieks Sergejs Malovs.
Publicitātes foto

rotaļas rosinās folkloras draugu kopa "Skandinieki". Paredzēta arī grāmatas atvēršana – tā būs nule klajā laistā literatūrzinātnieces, valodnieces, publicistes Janīnas Kursītes "Latvijas kultūrvienības jeb mazie novadi". Arī 18. novembrī ieeja muzejā visu dienu būs bez maksas.

Novembrī Rīgas pilī notiks arī trīs koncerti: 25. starptautiskā Baha kamerģimeņu ietvaros 2. novembrī muzicēja Aina Kalnciema un Sergejs Malovs, bet 23. novembrī koncertu sniegs Īslandes baroka ansamblis "Brák" un Herdisa Anna Jonasdótira (Herdis Anna Jónasdóttir). 28. novembrī iecerēts Latvijas Mūzikas akadēmijas rīkots baroka mūzikas koncerts.

Kamēr Rīgas pils ir slēgta klātienē apmeklējuma, piedāvājam to iepazīt attālināti. Nesen sadarbībā ar "3D360 virtuālā tūre" izveidotajā 360 grādu tūrē iemūžināta pils rekonstruēto telpu arhitektūra pirms ekspozīciju izbūves, ļaujot pētniekiem un interesentiem tās apskatīt arī pēc tam, kad telpās tiks izvietoti muzeja stendi un vitrīnas. Doties tūrē iespējams šeit: <https://lnvm.gov.lv/rigas-pils/360-virtuala-ture/>. Atraktīvu informatīvu ieskatu Rīgas pils vēsturē sniedz audiogids, kas aicina maršrutā pa pils telpām un ir pieejams jebkurā vietā ar interneta pieslēgumu: app.lnvm.lv. Tāpat jebkurā laikā ir iespējams izmantot plašos muzeja resursus – fotogalerijas, konferenču, diskusiju, lekciju ierakstus, šķīrstīt muzeja izdevumus, lejuplādēt darba lapas nodarbībām u. c. – LNVM virtuālajā krātuvē eMuzejs, bet sekot aktualitātēm muzeja darbībā – LNVM lapās sociālajos tīklos Facebook, Instagram, X, Youtube (lietotājvārds: LNVMuzejs). |

↑ → Dauderu telpās veikta
vēsturiskā parketa atjaunošana.
Foto: Viola Ozoliņa, Ilze Brinkmane

Ko redzēt un darīt novembrī Dauderos

Novembrī Dauderu namu un dārzu ieteicams apmeklēt, gan dodoties apskatē savā gaitā vai piedaloties ekskursijā, gan novērtējot nule atjaunoto vēsturisko parketu, gan kavējoties Lielajā salonā, kur viena otru nomainīs gleznu un fotogrāfiju izstāde.

Dauderu ekspozīcijā iespējams apskatīt Bingneru villas kungu istabu, Kārļa Ulmaņa darba kabinetu, uzzināt par Dauderu nama likteni padomju periodā un tapšanu par muzeju, bet otrā stāva ekspozīcijā – izsekot Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma likteņiem 20. gadsimta pārmainās. Uzmanības vērtas ir arī atsevišķās ekspozīcijas: Kolekcionāra kabinets un savrupnama neredzamā puse – virtuve.

Tieši virtuvē 29. novembrī 11.00 notiks pasākums “Tējas rīts Dauderu oāzē”, kura laikā viesi dzirdēs stāstus par Dauderu namu un dārzu, nesteidzīgā gaisotnē baudot ar stāstiem saistītas tējas – liepziedu, priežu pumpuru, ozolu mizas, kastaņziedu, apiņu.

Apskatīt grezno Dauderu namu un muzeja ekspozīciju būs iespējams arī bez ieejas maksas – Brīvsestdienā, 8. novembrī, no 10 līdz 17.

Dauderu Lielajā salonā līdz 16. novembrim pagarināts Edgara Miķelsona personālizstādes “Vienas sievietes tēls” eksponēšanas laiks. Izstādē skatāmi akvareļi un jauktā tehnikā radīti darbi, kā arī portretu skices. Visos darbos jūtama spēcīgā emocionālā tuvība starp mākslinieku un viņa mūzu.

Savukārt pēc tam plānota fotogrāfiju izstāde “Sarkandaugavas 11 fotostāsti”. Tajā būs apkopotas fotogrāfijas no LNVM krājuma, kurās ietvertas Sarkandaugavas apkaimei raksturīgākās ainavas un

objekti. Katra no vēsturiskajām fotogrāfijām tiks papildināta ar stāstu, kas raksturo šīs Rīgas apkaimes industriāli urbāno vidi.

Līdz pat 2. novembrim Dauderu muzeja telpas bija slēgtas – notika grīdu un kāpņu atjaunošana un labošana. Liels paldies meistariem no SIA “Ceplis V. S.”, kuri veica atsevišķu stipri bojāto elementu remontu un protezēšanu ar atbilstošu materiālu! Pirmā stāva telpās speciālisti pacelto kvadrātveida parketa dēlīšu stūrus līmēja pie pamatnes, panākot virsmas līdzenumu. Pēc defektu novēršanas sekoja parketa slīpēšana, pulēšana un eļļošana. Būtiski, ka virsmu atjaunošana notika, saglabājot un maksimāli neplāninot esošo oriģinālo materiālu. Otrajā stāvā veica parketa mazgāšanu, pulēšanu un eļļošana. Jaunu elpu ieguva arī vītņveida kāpnes, jo no pagrabā līdz otrajam stāvam notika pakāpienu slīpēšana, eļļošana un pulēšana. |

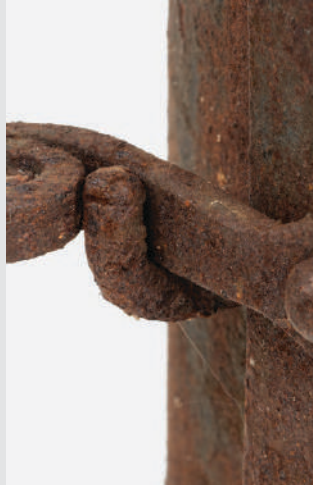
↑ Skats Dauderu ekspozīcijā.
Foto: Jānis Puķītis

↑ → Skati Edgara Miķelsona
gleznu izstādes atklāšanā.
Foto: Polīna Koroļova

→ Fotoatklātnē. Liellaivas
Sarkandaugavā pie Sarkankalna
slimnīcas. Rīga, 1936. gada
pavasaris. Foto no Dauderu
krājuma

← Skats Dauderu virtuvē.
Foto: Jānis Puķītis

←↑↓ Ministru padomes
ministru dāvana premjeram
Ivaram Godmanim vārda
dienā. 1992. gads.

Kalējs Vilnis Vincevičs. Pēc
restaurācijas, restaurators
Krišjānis Rimšāns. LNVM
krājums. Foto: Polīna Koroļova

“Godmaņa krāsniņa” un 1990. gadu apkures krīze

Muzeja krājumā nonācis priekšmets, kas liecina par pirmajām saimnieciskajām grūtībām pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas: pieaugošo kurināmā cenu dēļ iedzīvotājiem nācās meklēt alternatīvus apkures veidus, un kā viens no risinājumiem tika piedāvāts toreizējā Ministru Padomes priekšsēdētāja Ivara Godmaņa ierosinātās taupības krāsniņas, kas drīz ieguva nosaukumu “Godmaņa krāsniņa”.

Tagad paša Ivara Godmaņa dāvināts krāsniņas modelis suvenīra izmērā papildinās nesenās vēstures liecību krājumu muzejā.

1990. gadu sākumā Latvijā ekonomikas situācija bija sarežģīta un nestabila. Pēc PSRS sabrukuma un tam sekojošo kolhozu sabrukuma daudzās apdzīvotās vietās beidza pastāvēt arī vietējās katlumājas, tāpēc katram bieži vien nācās pašam lemt, kā savu dzīvokli apsildīt.

Atgūstot neatkarību 1991. gadā, tika pārtraukta iepriekš nodrošinātā energoresursu piegāde no PSRS par subsidētām cenām, tāpēc kurināmā cenas pieauga un pakāpeniski tika pielāgotas pasaules tirgus cenām. Cenu pieaugums izraisīja daudzu mājāsaimniecību un uzņēmumu nespēju samaksāt par apkuri. Neefektīvo un novecojošo siltumtrašu siltuma zudumi bija milzīgi, jo ieguldītie līdzekļi to modernizācijā un energoefektivitātes uzlabošanā nebija pietiekami, tā padarot centrālo apkuri dārgu un neefektīvu. Efektīvas valsts politikas un sakārtotu regulējumu enerģētikas jomā trūkums ekonomisko krīzi tikai padziļināja.

1992. gadā Latvijas Republikas Ministru padomes prezidents Ivars Godmanis preses konferencē klāstīja, ka par taupības krāsniņu iegādi nākamajai ziemai tiek domāts jau valdības līmenī. Godmaņa jeb taupības krāsniņas kļuva par vienu no ekonomiskākajiem apkures risinājumiem krīzes situācijā, jo piedāvāja iespēju izmantot vietējos un lētākos kurināmos materiālus – šķeldu, malku vai kūdu.

Krāsniņas bieži vien bija veidotas pēc vienkārša principa – skārda mucā īpašā veidā vidū izkārtoti ar mālu savienoti ugunsdrošie ķieģeļi tā, lai liesma veiktu pēc iespējas garāku ceļu līdz skurstenim, pa ceļam uzskarsējot iekšpusē esošos ķieģeļus. Apkārt bija oderējums, kas saņēma siltumu no uzskarsušajiem ķieģeļiem. 1990. gadu Latvijā ainavas ar daudzdzīvokļu ēkām, kuras rotāja neskaitāmi pa dzīvokļu logiem izvadīti skursteņi, kļuva par ikdienas skatu. 1996. gadā laikrakstā “Diena” rakstīts, ka dzīvojamie masīvi jau atgādina skursteņu mežu, kas izaudzis pa logiem. |

20. gs. sākuma hanteļu komplekts

Daudzveidīgās pārmaiņas tehniskās modernizācijas un industrializācijas laikmetā 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā ekspozīcijā “Straumējot laiku” raksturos cilvēku iesaistīšanās dažādās organizācijās, biedrībās, savienībās. Saviesīgās, sporta, mūzikas un citu vaļasprieku biedrības rāda arī jaunu izpratni par atpūtu un brīvo laiku, cilvēku vēlmi un gatavību kopīgi brīvprātīgi darboties, lai realizētu savus talantus.

Sporta biedrību tapšanu ekspozīcijā ilustrēs arī muzeja jaunieguvums – 20. gs. sākuma hanteles. Hanteles no Lielbritānijas nes toreiz populāra spēkavīra – Eižena Sandova (Eugene Sandow, 1867–1925) vārdu. Viņš bija viens no 19.–20. gs. mijas sporta un veselīga dzīvesveida “influenceriem”, Sandova vārds bija zīmols, kas veicināja sporta preču pārdošanu. Sandova atsperu hanteles tika reklamētas kā pavērsiens spēka vingrinājumu izpildīšanai un no Anglijas tika eksportētas uz visu pasauli. Arī Latvijā šī cīkstoņa vārds nebija svešs, tāpat kā Sandova zīmola vingrošanas rīki. |

↑↓ Spēkavīra Eižena Sandova atsperu hanteles. 20. gs. sākums.
Foto: Jānis Puķītis

↑ Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku Saeimas un Valsts prezidenta Drošības dienesta virsnieka parādes formas tērps un cepure. 2009. gads. LNVK krājums.
Foto: Jānis Puķītis

↑ Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku Militārās policijas virsnieka parādes formas tērps un laiviņcepure. 1997.–2022. gads. LNVK krājums. Foto: Jānis Puķītis

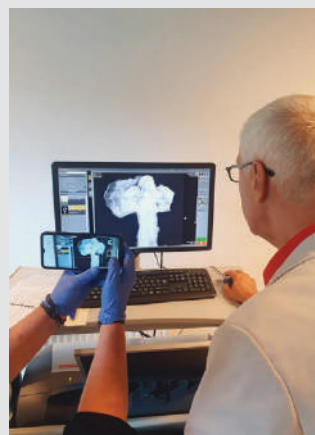
Valsts prezidenta apsarga formastērps

Pateicoties Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku (NBS) Saeimas un Valsts prezidenta Drošības dienesta virsnieka, majora Batira Jušvajevas (1970–2022) kundzes Ineses Jušvajevas iniciatīvai, LNVK saņēmis vērtīgu dāvinājumu – NBS Militārās policijas, Latvijas Republikas Saeimas un Valsts prezidenta Drošības dienesta formas tērpus.

Batirs Jušvajevs dzimis Uzbekistānas pilsētā Bekobodā, bet bērnību pavadījis Alūksnes novada Jaunalūksnes pagasta Bejā, kur ģimene viņu uzaudzināja kā kvēlu Latvijas patriotu. Mācījies Alūksnes 1. vidusskolā (šobrīd Ernsta Glikas Alūksnes Valsts ģimnāzija), pēc tam sācis studijas Latvijas Sporta Pedagoģijas akadēmijā, tomēr drīz nolēmis veltīt dzīvi militārajam dienestam, papildinot zināšanas Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.

Laikā no 2006. līdz 2007. gadam Batirs Jušvajevs bijis Latvijas Valsts prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas apsardzes dienesta vadītājs, bet pēc prezidentūras beigām – Militārās policijas Valsts prezidenta apsardzes Vadības grupas valsts prezidenta apsardzes komandiera vietnieks.

Apsargātās personas un kolēģi Batiru Jušvajevu atceras kā izcilu nozares profesionāli, kura klātbūtnē, tāpat kā aiz Rīgas pils biežajām sienām, ikviens varēja justies pasargāts un drošībā. |

← Restauratore Rasma Lezdiņa un RTU profesors Aldis Balodis.
Foto: Eduards Plankājs, Anastasija Silava

↓ Rentgena uzņēmumi

Krimuldas Liepeņu zobenu renesanse

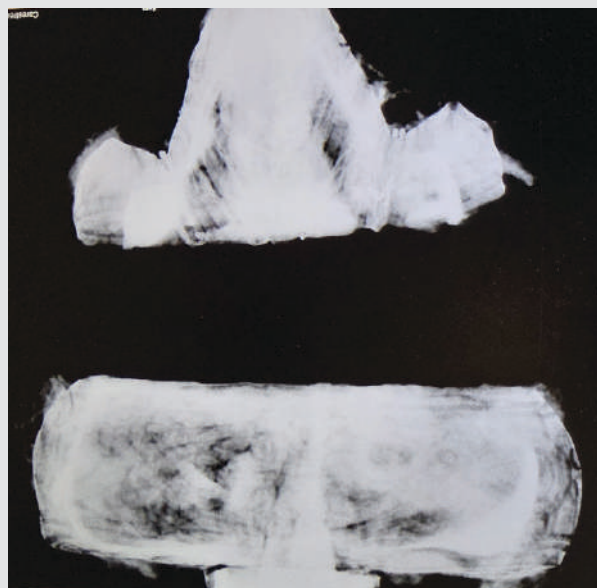
Šī gada 7. oktobrī starp LNV M un RTU Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultāti tika realizēts unikāls sadarbības projekts, kura ietvaros tika veikti rentgena un datortomogrāfijas izmeklējumi diviem 11.–12. gadsimta zobeniem. Zobenu izpēti veica RTU profesors Aldis Balodis un asistēja LNV M darbinieki: ķīmiķe Anastasija Silava, restauratore-vecmeistare Rasma Lezdiņa un krājuma glabātājs Eduards Plankājs.

Abi zobeni vairākkārt pieminēti arheoloģiskajā literatūrā (Tõnisson 1974: 56, 60; LA 1974: 242; Tomsons 2009: 77, 80; Tomsons 2018: 61, 289). Taču detalizētu izpēti tie gaidīja 65 gadus, kopš 1959. un 1960. gadā arheoloģiskos izrakumus Krimuldas Liepeņu kapulaukā veica latviešu arheologs Jānis Graudonis un igauņu arheologs Ēvalds Tenisons (Evald Tõnisson).

Taču ne velti latviešiem ir sakāmvārds – kas ilgi nāk, tas labi nāk! Zobenu izpēte ar rentgenstariem (RTG) ļāvusi gūt priekšstatu ne tikai par roktura tipu un ornamenta veidu. Tā kalpos arī kā vērtīgi priekšdarbi sekojošajā restauratoru darbā, sniedzot zināšanas par konkrēto zobenu izveidē izmantoto materiālu klāstu (dzelzs, sudrabs, āda, koksne u. c.), ornamentu un dzelzs daļu saglabātības stāvokli.

Lai arī ieroču un bruņojuma pētnieks, arheologs Artūrs Tomsons abus zobenus līdz šim piedēvējis T tipa 1. apakštipam (Tomsons 2018: 61), detalizētie rentgena attēli ļāvuši precizēt, ka I uzkalniņu grupas 4. kapa zobens (A 11771: 12) ir piederīgs T1 tipa IV apakštipa 1. varianta zobenam, kura šķērši rotāti ar cirkulāru ornamentu sudraba tautsijas tehnikā, savukārt I uzkalniņu grupas 12. kapa zobens (A 11771: 95) tipoloģiski raksturojams kā T1 tipa IV apakštipa 2. varianta zobens ar dobiem šķēršiem un pogu, kas dekorēti ar vijumu ornamentu un kura spals rotāts ar vēl nenoteikta metāla stieples aptinumu.

Pēc restaurācijas izpēte turpināsies: mikroskops atvieglos koku sugas noteikšanu, no kuras koksnes darinātas zobenu makstis, savukārt ar XRF spektrometra palīdzību tiks noteikti zobenu pogu un šķēršu rotājumam izmantotie metāli (potenciāli sudrabs, zelts un varš) un – veiksmes gadījumā – arī līmes veids, ar kuru savstarpēji salīmētas makstu sastāvdaļas (koksne, āda un lins) un nostiprināti zobenu makstu uzgaļi. |

↑ → Bronzas vainaga plāksnīte ar apokalipses Dievmātes atveidu, datēta ar 16. gs., pirms restaurācijas un restaurācijas laikā. LNVM krājums. Foto: Jānis Puķītis

Restaurēta plāksnīte ar Dievmātes atveidu

Priekšmeti, kas nonāk un glabājas muzeja krājumā, ir ļoti dažādās saglabātības pakāpēs. Tāpēc pirms izstādīšanas ekspozīcijās tie nonāk restauratoru un ķīmiķu darbnīcās. Šoreiz piedāvājam stāstu par to, kā prasmīgās meistares rokās pārtapa kāds neliels 16. gadsimta priekšmets.

↓ Bronzas vainaga plāksnīte pēc restaurācijas. LNVM krājums. Foto: Polīna Koroļova

Bronzas vainaga plāksnīte ar apokalipses Dievmātes atveidu, datēta ar 16. gadsimtu, ir savrupatradums, kas uziets 1897. gadā, izrakumos Mārtiņsalas baznīcā.

Plāksnīte restauratoras Evas Sintijas Pētersones rokās nonāca deformējusies, ar zudušiem fragmentiem un pārlūzusi divās daļās. Virsma klāta ar netīrumu un korozijas produktu slāni. Iepriekš, glabāšanas nolūkos, plāksnīte stiprināta uz kartona pamatnes ar stieplītēm.

Darba procesā restauratore bronzas plāksnīti atdalīja no kartona pamatnes, notīrīja no korozijas produktiem, pārklāja ar aizsargpārklājumu. Kartona pamatne tika aizstāta ar mazāk pamanāmu stiprinājuma veidu, drošai priekšmeta glabāšanai un izstādīšanai muzejā topošajā ekspozīcijā "Sakrālā māksla". |

Rīgas pils bermontiādes laikā

1919. gada 8. oktobrī aizsākās viena no kritiskākajām epizodēm Latvijas vēsturē. Gandrīz divu mēnešu ilgās, smagās kaujās ar skaitliski pārāko un labāk apbružoto Pāvela Bermonta komandēto provācisko Rietumu brīvprātīgo armiju Latvijas armijai bija jānosargā valsts neatkarība. Par bermontiādi ir daudz pētījumu un publikāciju, tomēr līdz šim pavisam maz ir bijis zināms par situāciju Rīgas pilī un to, kāda loma pilij bija kauju laikā.

Lai gan bermontiešu uzbrukums nebija negaidīts, kauju sākums Latvijas armijai bija ļoti smags. 10. oktobra priekšpusdienā ienaidnieks jau bija ieņēmis visu Pārdaugavu, pienācis pie Daugavas tiltiem un pāri upei sāka diezgan intensīvu artilērijas apšaudi. Tikmēr Latvijas armijas vienības bija atkāpušās uz Daugavas labo krastu un nostiprinājās Vecrīgā.

Rīgas pils, kas 1919. gada vasarā līdz ar Latvijas Pagaidu valdības atgriešanos galvaspilsētā bija iecerēta par valdības mītni un kuras tornī pirmo reizi vēsturē bija pacelts sarkanbaltsarkanais karogs, jau no pirmajām uzbrukuma dienām atradās tiešā karadarbības centrā. Pils laukums un tuvējās ielas kļuva par apmācību vietu Latvijas armijas karavīriem, bet Daugavmalas pusē tika izveidotas pozīcijas ar tranšējām bruģi un dzeloņstieplu nožogojumiem. Krastmala bija kļuvusi par frontes līniju, un pils mūri bija pakļauti spēcīgai pretinieka artilērijas apšaudei.

← Latvijas atbrīvošanas cīņu nodaļa Latvijas Kara muzejā. Pirmais no labās – Latvijas karogs, kas bermontiādes laikā 1919. gada rudenī plīvoja Rīgas pils Svētā Gara tornī. 1920.–30. gadi. Latvijas Kara muzeja krājums

↑ Rīgas pils mūra sēta un priekšpils Daugavas puses fasāde pēc bermontiādes. 1919. gada 16. novembris. LNVK krājums

↑ Latvijas armijas karavīri pozīcijās Daugavmalā pie Dzelzs tilta. Fotogrāfs Jānis Rieksts. 1919. gada oktobris–novembris. LNVK krājums

Atrasties pilī un tās tuvumā bija ļoti bīstami. Laikraksts "Brīvā Zeme" 10. oktobrī ziņoja, ka no rīta bermontieši Vecrīgas virzienā "atklāja stipru ložmetēju uguni, apšaudīdami augstāko namu logus. Bij momenti, kad lodes bira kā krusas vētra pret logu." Apšaudē cieta arī pils: "Jaunākās Ziņas" atzīmēja, ka dažas granātas iešautas Rīgas apriņķa policijas valdes telpās (pils ceturtajā stāvā līdzās Svētā Gara tornim) tikai dažas minūtes pēc tam, kad šīs telpas bija atstājuši pēdējie ierēdņi. Tā bija nepārprotama norāde, ka iestādēm pilī darbs jāpārtrauc un neka vēloties jāevakuējas uz drošāku vietu.

Ar to faktiski noslēdzās pirmais posms Latvijas valsts iestāžu darbībai pilī. Tā "Valdības Vēstnesis", kuru kopš 11. septembra arī drukāja Valsts tipogrāfijā pilī, 12. oktobrī jau iespieda Cēsu tipogrāfijā (tur nodrukāja tikai vienu numuru; laikraksts darbību pārtrauca, līdz 11. novembrī to atkal iespieda Valsts tipogrāfijā Rīgas pilī). Drošāku patvērumu ārpus pils atrada arī Valsts informācijas birojs, Rīgas apriņķa policijas valde un Rīgas apriņķa priekšnieka I iecirkņa palīga kanceleja. Šīs trīs iestādes pēc bermontiādes pilī vairs neatgriezās.

Vissarežģītākajā situācijā atradās Valsts vēsturiskais arhīvs. Arhivāra palīdzē Tekla Fišere, kura darba gaitas arhīvā bija uzsākusī 4. oktobrī, atminējās, ka “vajadzēja darbus pārtraukt, jo pili apdraudēja bermontieši.” Tikmēr dokumentu vairumu nācās atstāt turpat, jo pārvietot to uz drošāku vietu nebija iespējams. Situāciju Rīgas pilī palika uzraudzīt tās darbinieki: pārvaldnieks Jānis Dzelzgalvis, šveicars Jēkabs Švarcs un sētnieks Alfrēds Bediks.

Rīgas pilij bermontiādes laikā bija arī dziļi simboliska nozīme. Virs pils kā spēcīgs valsts neatkarības simbols plīvoja Latvijas karogs. Tas bija izaicinājums pretiniekiem, bet vienlaikus arī norāde iedzīvotājiem un karavīriem, ka galvaspilsēta nav kritusi ienaidnieka rokās. Rakstnieks Gotfrīds Mīlbergs (arī Skuju Frīdis), kurš dzīvoja bermontiešu ieņemtajā Āgenskalnā, 13. oktobrī savā dienasgrāmatā atzīmējis: “Pienāca vēstis, ka Daugavmala stipri cietusi no šāvieniem. [...] Pils tornī gan vēl arvien plīvojot sarkani-balti-sarkanais Latvijas karogs... Kaut viņš nekad no turienes nepazustu!”

Jau no pirmajām bermontiādes dienām par karogu pils tornī bieži rakstīja arī presē. “Brīvā Zeme” 14. oktobrī ziņoja, ka pils dabūjusi pamatīgus triecienus un Svētā Gara tornis “jo īpaši ir bijis vācu šāvienu mērķis”, bet karogs “plivinās kā plivinājies, vācu bumbas nav to notriekušas”.

Epizode ar karogu Svētā Gara tornī arī daudzus gadus vēlāk bija spilgti palikusi atmiņā Latvijas armijas karavīriem. Vairāki no viņiem īpaši izcēlušies kara nozīmi cīņas spara sekmēšanā. 7. Siguldas kājnieku pulka virsnieks Jānis Rubenis 1931. gadā sagatavotajā pārskatā par pulka kauju gaitām 1919. gada rudenī rakstīja: “[10. oktobrī] Daugavai tuvākajos rajonos iedzīvotāji izvēlās, kustība pa ielām [bija] noliegta. Daugavmalas rajons bija kā izmiris, tikai virs pils torņa mierīgi plivinājās Latvijas sarkanbaltsarkanais karogs. [...] Uzlūkojot šo karogu, katra karavīra sirdī iegailējās kā kāda svēta liesmiņa, apņemšanās stāvēt un mirt par šo karogu. Svētām jūtām pildījās latvju karavīru sirdis, uzlūkojot savu karogu, bet, kādas jūtas viņš izsauca ienaidniekos, tas mums paliek nezināms. Vienu gan mēs tik zinām, ka pirmie artilērijas šāviņi nebija vis vērsti, kā to varēja sagaidīt, uz tiem namiem, no kuriem veda uguni mūsu ložmetēji, bet gan uz pils torni.”

Pēc smagām cīņām 11. novembra rītā Latvijas armijai izdevās sakaut pretinieku un atbrīvot Pārdaugavu. Bermontiādes laikā pilij bija nodarīti lieli postījumi. Valsts kanceleja kopējos zaudējumus vērtēja ap 20 tūkstošiem Latvijas rubļu. Jau novembra vidū pilī sāka remontdarbus. Tikmēr sašauto Latvijas karogu no pils torņa noņēma un kā nozīmīgu liecību par neatkarības nosargāšanu izšķīrošajās Bermonta armijas uzbrukuma dienās nodeva jaundibinātajam Latvijas Kara muzejam. Vēlāk to iekļāva arī muzeja ekspozīcijā. Diemžēl līdz mūsdienām karogs nav saglabājies. 1940. gadā pēc padomju okupācijas Kara muzeju likvidēja un daļu muzeja krājuma kolekciju iznīcināja vai nodeva citām atmiņas institūcijām. Tomēr ir saglabājusies Latvijas Kara muzeja inventāra grāmata, kurā lasāms kara apraksts: “Latvijas valsts karogs, kurš izcietā visu Bermonta artilērijas uguni 1919. gadā, plivnoties uz Rīgas pils torņa. Kara I sarkanā daļa ir 2 m 50 cm gara, apaļi nodiluse; baltā daļa ir 2 m 20 cm gara, ieslīpi nodiluse, un II sarkanā daļa ir 2 m gara, ieslīpi nodilusi. Kara plat[ums]: 1 m 45 cm. Uz kara izšauts vairāk par 200 lielgabalu lādiņu. “Ievainots” karogs 85 vietās.” |

↑ Rīgas pils pēc bermontiādes. 1919. gada decembris. LNVK krājums

→ Rīgas pils Daugavas puses fasāde pēc bermontiādes. 1919. gada novembris. LNVK krājums

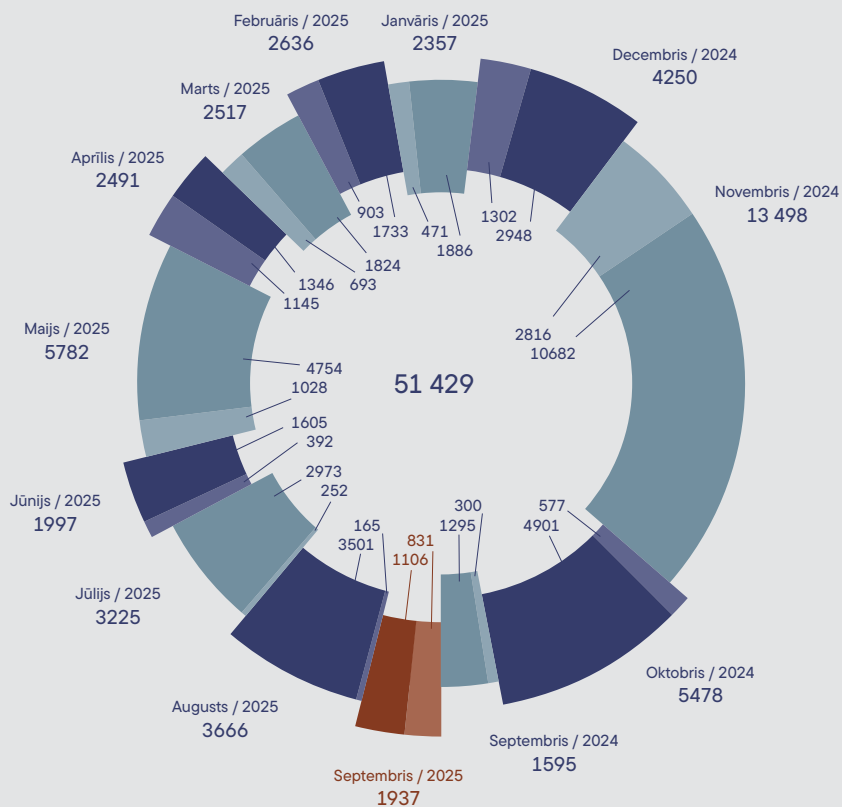
→ Rīgas pils Svētā Gara tornis pēc bermontiādes. 1919. gada 19. novembris. Fotogrāfs Karls Akels (Karl Akeļ). Igaunijas Nacionālā arhīva krājums

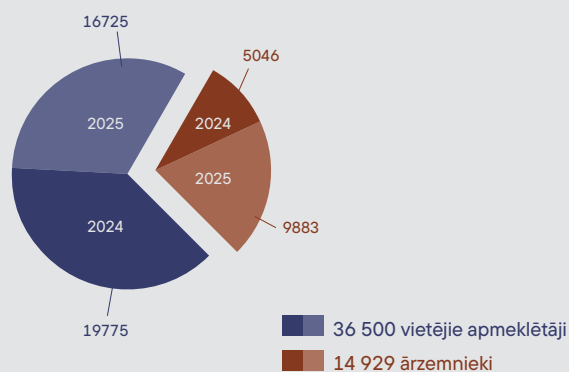
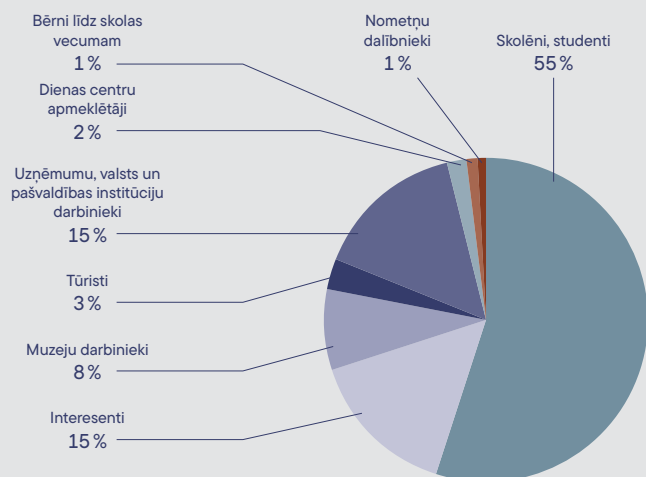
Statistika: apmeklētāji LNVM Rīgas pilī

Apmeklētāju skaits
2024. septembris–
2025. gada septembris

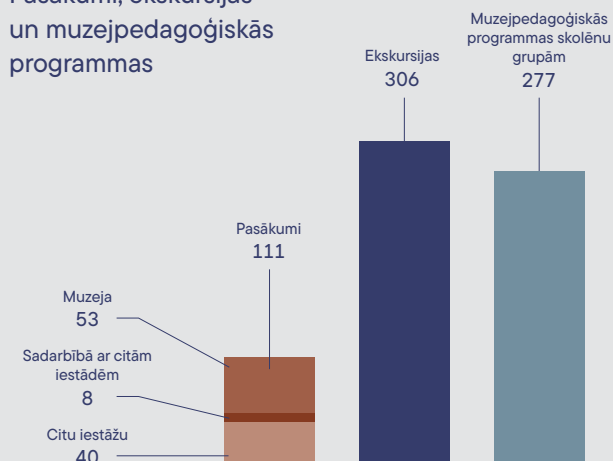
Individuālie apmeklētāji
Apmeklētāji grupās

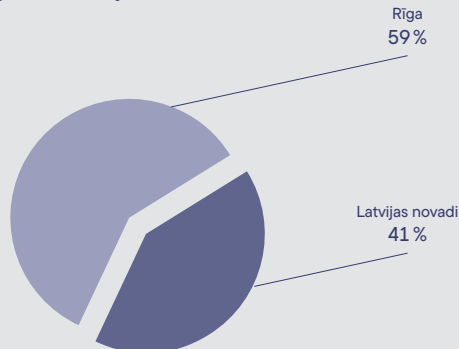
Apmeklētāji grupās

Pasākumi, ekskursijas
un muzejpedagoģiskās
programmas

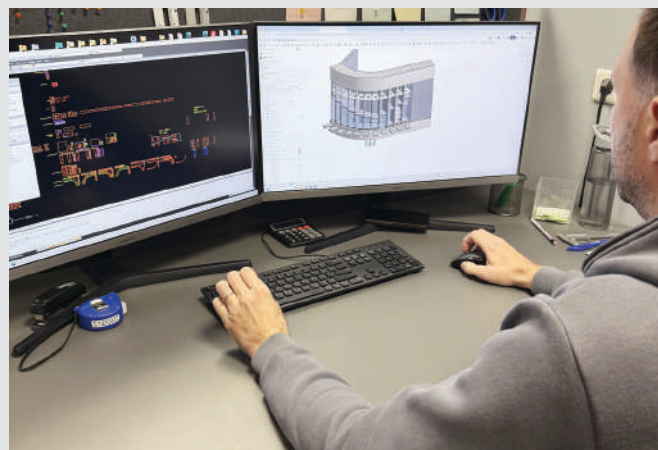
Skolu grupas
Rīgā un Latvijas novados

Kur sākas ekspozīcijas fiziskās aprises

15. septembrī muzeja telpas Rīgas pilī tika slēgtas, sākot jaunu posmu muzeja darbībā – ekspozīciju ierīkošanu. Pilī jau tiek būvēti ekspozīcijas “Straumējot laiku” stendi, bet mēs vēlējāmies redzēt, kur tas viss sākas.

Atbilde ir: uzņēmuma “YES WE CAN” – Baltijā lielākā arhitektūras un dizaina projektu ražotāja – darba cehos Zaķumuižā. Nonākot tur, guvām vērtīgu ieskatu stendu ražošanas procesā, kas top pēc ekspozīcijas dizaina un tehniskā projekta autora SIA “DJA” ieceres. Redzējām, kā tiek radītas “Straumējot laiku” konstrukcijas no A līdz Z, viesojoties gan pie projektu zīmētājiem, kas savos datoros modelē konstrukciju maketus, gan pie kokapstrādes, metālapstrādes speciālistiem, redzējām krāsošanas un drukas darbus, kā arī gala rezultātu – jau saliktas izstādes konstrukcijas, kas gaida savu kārtu doties uz Rīgas pili.

Paldies projektu vadītājam Raivo Mužikam par uzaicinājumu, projektu vadītājam Edgaram Neibauram par ražotnes izrādīšanu, kā arī visiem “YES WE CAN” darbiniekiem par pretimnākšanu un sirsnīgo uzņemšanu!

Muzeja telpu atjaunošana un ekspozīciju izveide notiek ar Kultūras ministrijas piesaistīto ERAF fondu līdzfinansējuma ieguldījumu. |

←↑↓ Skati “YES WE CAN”
darbnīcās. Foto: LNVN

↑ Ekspozīcijas tēlu filmēšana.
Foto: LNVN

Uzmanību, filmējam!

Septembrī un oktobrī notika vairākas filmēšanas sesijas ekspozīcijas “Straumējot laiku” vajadzībām. Tika filmēti gan dažādus laikposmus raksturojoši tēli, gan muižas darbu veicēji, gan jaunākās vēstures dalībnieki.

Lai “Straumējot laiku” apmeklētāji iespējami tuvu iepazītos ar dažādos vēstures posmos dzīvojošajiem cilvēkiem un laika gaisotni, katrā laikposmā viņus sagaidīs kāds virtuāls tēls – spilgts sava laika raksturotājs. Paldies par sadarbību aktieriem Kintijai Stūrei un Raimondam Celmam un visiem citiem filmēšanas komandā, ar kuru darbu un pūlēm tēli ieguva pārlicināšas aprises un būs noderīgi pavadoņi Latvijas vēstures iepazīšanā!

Citā darbīgā filmēšanas sesijā, kuras rekvizītu daudzums, dažādība un pat svars pārspēja visās līdzšinējās filmēšanās izmantoto, tika filmētas ainas 18.–19. gadsimta Kazdangas muižas zemnieku kļaušu ilustrācijai. Aktieri Lilija Lipora un Edgars Lipors iejutās zemnieku lomās, kuri veic rudzu un miežu sēšanu, mēslu vešanu no muižas kūtim, rudzu un miežu kulšanu, siena pļaušanu muižas lopiem, gatavo ražas vešanu uz pilsētu pārdošanai u. c. darbus.

Ekspozīcijā varēs virtuāli tikt ar nesenās Latvijas vēstures lieciniekiem un aktīviem dalībniekiem, dažādu grupu un kustību pārstāvjiem. Šajā nolūkā ekspozīcijas veidotāji kopā ar filmēšanas

grupu devās apciemot dabas pieminekļu pētnieku Gunti Eniņu, dramaturģi Leldi Stumbri, dzejnieku un atdzejotāju Guntaru Godiņu, komponistu Vilni Šmīdbergu, režisoru Juri Pakalniņu, 1960. gadu hipiju kustības dalībnieci un liecinieci levu Brašmani.

“Straumējot laiku” pamatideja ir attēlot Latvijas vēsturi caur piederību dažādām kopienām, tāpēc stāsta veidošanā par 21. gadsimtu tika uzrunāti mūsdienas Latvijas kopienu pārstāvji no Romu kultūras centra, LGBT un viņu draugu apvienības “Mozaīka”, biedrības “Zaļā brīvība”, Nemateriālās kultūras mantojuma centra “Upīte”, taku skriešanas seriāla “Stirnu buks”, vietnes ciltskoki.lv, sociālo tīklu kopienas “Feministu forums” un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras.

Paldies par sadarbību aktieriem, kopienu pārstāvjiem, videointerviju varoņiem, režisoram Valteram Sīlim, operatoram Aleksandram Okonovam un producentei Unai Cekulei, producentam un režisoram Robertam Rubīnam un interviju autorei Astrai Spalvēnai! |

↑ Intervju filmēšana.
Foto: Roberts Rubīns

↑ Muižas darbu filmēšana.
Foto: Jānis Puķītis

← Kopienu pārstāvju filmēšana.
Foto: Jānis Puķītis

← ↑ Skati no alus darīšanas
filmēšanas procesa. Foto: Baiba
Dumpe

Nofilmēta alus darīšana Livonijā

Rīgas pils pagrabā ir kāda vieta, kur 16. gadsimtā atradusies pils alus darītava, tādēļ topošajā izstādē "Livonijas pils" ar video sižeta palīdzību tiks stāstīts arī par senajām alus darīšanas metodēm.

Ar viduslaiku alus receptēm lūdzām iepazīstināt tradicionālās kultūras pētnieci Signi Pucenu un prasmīgo aldarī, starpnozaru mākslas grupas "Serde" vadītāju Uģi Pucenu. Par filmēšanas vietu tika izraudzīts starpnozaru mākslas grupas "Serde" rezidenču centrs – pagalmā un klētī. Tās vadītājs Uģis Pucens filmēšanas dienā kļuva par viduslaiku aldarī. Pirms tam viņš bija paveicis lielu darbu – izdiedzējis graudus iesalam, iekārtojis darba vidi, sagatavojis rekvizītus. Video tika iemūžināts viens no iesala gatavošanas posmiem – kā sadiedzētos graudus atbrīvo no asniem un saknītēm.

Visu rītu pagalmā ugunskurā karsējās akmeņi ūdens sildīšanai un misas vārīšanai. Aldaris sēja pagājušos zarus ap milnu jeb sviķi – kārti, ar ko aiztapos notecināmo caurumu kubulā dibenā.

Tad tapa misa, kas sākotnēji sastāvēja no tīra ūdens un iesala – sadiedzētajiem, izkaltētajiem, at-tīrītajiem un samaltajiem graudiem. Tā kā bija iecerēts darīt zāļu alu, tajā tika likti arī pelašķi, vaivariņi un purva mirte jeb balzamkārkliņš. Vēl garšu dod arī kadiķu zari ar ogām, kas kubulā ieklāti filtrējošajam slānim.

Tad gatavā misa līja kubulā. Tai nedaudz jāatdziest, pirms varēs sākt raudzēšanu. Rūgšanas ierosināšanai pievienoja rauga nosēdumus, kas nogulsējušies iztukšotās alus mucas dibenā, – mieles. Kad alus bija labi ierūdzis, to pildīja mucās.

Paldies kino operatoram un video veidotājam Mārcim Volfam un asistentam Oto Avotam! |

↑ Konferencs "Arheoloģiskie ceļojumi laikā" afiša

↑ Olavinlinnas pils Somijā.
Foto: Toms Ķikuts

↑ Skats asamblejā Olavinlinnas pilī. Foto: Toms Ķikuts

Muzejs pārstāvēts konferencē Viļņā

25. un 26. septembrī Viļņā notika starptautiska zinātniska konference "Arheoloģiskie ceļojumi laikā" ("Archaeological Journeys in Time"), ko rīkoja Lietuvas Nacionālais muzejs, Lietuvas vēstures institūts un Viļņas Universitātes Vēstures fakultāte.

Konference bija veltīta trīs izcilu Lietuvas arheologu – Jona Puzinas (1905–1978), Ādolfā Tautaviča (1925–2006) un Vitautā Urbanaviča (1935–2024) – piemiņai. Divu dienu konferencē tika prezentēti vairāk nekā 30 referāti, ko piedāvāja pētnieki no nozīmīgākajām zinātniskajām iestādēm Polijā, Lietuvā un citās valstīs. Latviju pārstāvēja LNVM direktors Arnis Radiņš ar referātu "The Daugava river trade route in the 9th–12th centuries. A look from lower region" un Arheoloģijas nodaļas vadītājs Jānis Ciglis ar "Cultural contacts between Celts and Balts at beginning of the Irons Age according to Latvian materials". Referāti, it īpaši Arņa Radiņa uzstāšanās, izraisīja lielu interesi un aktīvu diskusiju par Baltijas jūras reģiona kultūras un tirdzniecības sakaru problemātiku. |

↓ Jānis Ciglis uzstājas konferencē Viļņā. Foto: Krakovas Jageloņu universitāte

Baltijas jūras muižu un piļu asociācijas sanāksme

Septembra sākumā LNVM direktora vietnieks zinātniskajā darbā Toms Ķikuts piedalījās Baltijas jūras piļu un muzeju asociācijas ģenerālajā asamblejā, kas šoreiz norisinājās Baltijas jūras reģiona ziemeļaustrumos – 15. gadsimtā aizsāktajā Olavinlinnas pilī Somijā.

Pilīs esošo mantojuma institūciju pārstāvji tikās gan asamblejas sēdēs, kurās pārrunāja asociācijas aktualitātes, paveikto un nākotnes plānus, gan arī seminārā, kas šoreiz bija veltīts vienmēr aktuālajam muzeju auditoriju attīstības un piesaistes jautājumiem un kurā piedalījās arī plaša Somijas muzeju asociācijas pārstāvniecība. |

Projekta MNEMUS noslēgums Kauņā

2025. gadā noslēdzas Igaunijas Zinātnes padomes finansētais Tartu Universitātes, Igaunijas un Lietuvas muzeoloģijas pētniecības projekts MNEMUS ("Baltijas vēstures muzeji un atmiņas plurālisma prakses un izaicinājumi"), kura uzraudzības padomē piedalījās LNVM direktora vietnieks zinātniskajā darbā Toms Ķikuts.

Projektu noslēdza seminārs un diskusijas ar pētniekiem un Igaunijas, Lietuvas un Latvijas muzeju speciālistiem oktobra sākumā Kauņā. Tika salīdzinātas 20. gs. vēsturei, īpaši padomju okupācijas periodam, veltītās ekspozīcijas, kā arī muzeju ekspozīciju veidošanas modeļi, prakses, atklājot ievērojamas atšķirības muzeja darba, ekspozīciju veidošanas, muzeju misijas uztverē starp Baltijas valstīm. |

Diskusija par mantojuma saglabāšanu

8. oktobrī LNVM Rīgas pilī notika Kultūras ministrijas organizēta diskusija par kultūras mantojuma saglabāšanu un aizsardzību krīžu situācijās, tā lomu nacionālās drošības aspektā.

Sarunas mērķis bija turpināt veidot izpratni un rast risinājumus, kā izvērtēt riskus kultūras mantojuma apdraudējuma gadījumos un kā šiem riskiem laikus sagatavoties gan kultūras mantojuma īpašniekiem, gan pārvaldītājiem.

Diskusijās piedalījās ārvalstu eksperti un pašmāju kultūras mantojuma nozares pārstāvji, to vidū arī LNVM direktora vietniece krājuma darbā Anīta Meinarte, kā arī aizsardzības nozares pārstāvji, skatot arī jautājumus par kultūras vērtību lomu un aizsardzību bruņotu konfliktu un hibrīddraudu kontekstā. |

↑ Skats Kultūras ministrijas diskusijā. Foto: LNVM

↑ Skats konferencē 2. oktobrī. Foto: LNVM

← Skats "Rītdienas muzeja" seminārā. Foto: LNVM

Seminārs par paaudžu dialogu muzejā

7. oktobrī programmas "Rītdienas muzejs" ietvaros Raiņa un Aspazijas mājā notika Latvijas muzeju biedrības rīkots seminārs "Paaudžu dialogs muzejā: jaunas pieejas un radošās pieredzes", kurā piedalījās arī LNVM Izglītības un komunikācijas departamenta muzejpedagoģes Santa Cerbule, Zane Lāce un Ieva Liepkalne.

Semināra pirmajā daļā režisore Liene Šmukste dalījās idejās, kā bagātināt muzeja apmeklējuma pieredzi, izmantojot dažādas maņas, un arī paši semināra dalībnieki mēģināja iejusties neredzīgu cilvēku "ādā" un izstaigāt muzeju, iepazīt dažādus priekšmetus, neizmantojot redzi, bet dodot iespēju citām maņām. Semināra otrajā daļā aizraujošais LU profesores Zandas Rubenes stāstījums lika paskatīties uz dažādu paaudžu atšķirībām un mijiedarbību muzejā gan no darbinieku, gan apmeklētāju perspektīvas. |

Konference par nacionālajiem simboliem mūsdienu pilsētvidē

Atzīmējot mūsu valsts simbola – Brīvības pieminekļa – apaļo jubileju, Rīgas pieminekļu aģentūra 2. un 3. oktobrī rīkoja tam veltītu konferenci "Brīvības piemineklim – 90. Nacionālie simboli mūsdienu pilsētvidē", kurā piedalījās arī LNVM Izglītības un komunikācijas departamenta pārstāve Ieva Liepkalne.

Konferences pirmajā dienā notika lekcijas un diskusijas, kas bija veltītas gan Brīvības piemineklim, gan citiem nozīmīgiem objektiem, to saglabāšanai, aktualizēšanai un uzturēšanai. Otrajā konferences dienā dalībnieki devās izbraukumā uz dažādiem Rīgas pieminekļu aģentūras valdījumā esošiem pieminekļiem, noslēdzot dienu ar Rīgas Brāļu kapu ansambli. Konferencē piedalījās arī vieslektori no Viļņas, Tartu un Kijivas, bagātinot to ar pieredzes stāstiem par pieminekļu atjaunošanu, saglabāšanu un dokumentēšanu gan ierobežota budžeta, gan kara apstākļos.

Diskusijās konferences laikā iezīmējās divi nozīmīgi jautājumi: kā pieminekļus popularizēt jauniešiem, lai tie būtu atpazīstami, nozīmīgi un saprotami arī nākamajām paaudzēm, un kā fiziski aizsargāt un saglabāt pieminekļus dažādu apdraudējumu gadījumā. |

Septembris

01.09.

Jaunais mācību gads LNVm muzejpedagogiem tika uzsākts tematiski atbilstoši ar darbu skolā – ceļojošās izstādes “Baltijas brīvības ceļš” uzstādīšanu Rīgas Valsts klasiskajā ģimnāzijā, kur tā atradās līdz 12. septembrim. Foto: LNVm

03.09.

Nodarbību “Rīgas pils. Laiks un iemītnieki” apmeklēja Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolas skolēni, komandu spēlē sacenšoties par Rīgas pils vēstures labāko lietpratēju godu. Nodarbību vadīja muzejpedagogs Imants Kristaps Kalējs. Foto: LNVm

04.09.

Rīgas pilī viesojās plaša Lauku atbalsta dienesta darbinieku delegācija, kurus interesēja gan renovētās pils telpas, gan gidu stāstījums par pils vēsturi un dažādajām tajā mītušajām varām un valdniekiem. Foto: LNVm

08.09.

Rīgas pilī viesojās Gdaņskas 2. pasaules kara muzeja vadība un citi darbinieki, lai iepazītos ar LNVm darbību un plānotajām ekspozīcijām. LNVm Viduslaiku, jauno un jaunāko laiku vēstures pētniecības nodaļas vadītāja Imanta Cīruļa padarbībā viņi apskatīja pils atjaunotās telpas, interesējoties gan par restaurācijas gaitu un telpu turpmāko lietojumu, gan par topošo ekspozīciju saturu, formātu un iekārtošanas praktiskajiem jautājumiem. Foto: Jānis Puķītis

10.09.

Rīgas pilī notika pēdējā senioriem paredzētā ekskursija pirms pils slēgšanas apmeklētājiem. Ekskursijas vadītāja Astrīda Burbicka veda sanākušos pa dažādām pils telpām, atvadoties no šīs auditorijas daļas līdz pavasarim. Foto: LNVm

11.09.

Uzreiz pēc skolas brīvlaika Dauderos ieradās Rīgas 45. vidusskolas 9. klases skolēni, kuri no “Latvijas skolas somas” plašā piedāvājuma bija izvēlējušies Dauderu muzeju un tajā piedāvātās muzejpedagoģiskās nodarbības. Tika apskatīta ekspozīcija, dārzs un parks, kā arī uzkāpts skatu tornī. Pēc tam skolēni ar aizrautību mēģināja dzirdēto un redzēto atainot laika līnijās, tā pārbaudot savu vēribu un zināšanas vēsturē. Foto: Gunta Krūzmane

12.09.

Rīgas Āgenskalna Valsts ģimnāzijas skolēni bija pirmie dalībnieki jaunajā izglītojošajā nodarbībā “Latvijas laika līnija (akmens laikmets–mūsdienas)”, ko vadīja Izglītības un komunikācijas departamenta vadītāja Astrīda Burbicka. Foto: LNVm

13.09.

Notika viena no pēdējām ekskursijām Rīgas pilī gida vadībā pirms pārtraukuma – ekskursantus ar restaurētajām pils telpām un pašas pils vēsturi iepazīstināja LNVm direktora vietnieks zinātniskajā darbā Toms Ķīkuts. Foto: LNVm

14.09.

Pirmoreiz bērni varēja piedalīties jaunajā LNVm izglītojošajā nodarbībā “Laikmetu koferis”, kas Rīgas pils “Izziņas bēniņos” aicina ceļot Latvijas vēsturē, pētot priekšmetus un mēģinot saprast, kas ir lietas, kas palikušas no iepriekšējiem gadsimtiem un kādas pēdas tās atstājušas līdz mūsdienām. Nodarbību vadīja muzejpedagoģe Zane Lāce. Foto: Valters Lācis

15.09.

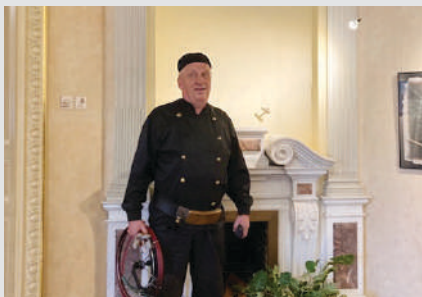
LNVM Rīgas pilī apmeklēja toreizējais Ukrainas vēstnieks Latvijas Republikā Anatolijs Kucevols (Anatolii Kutsevol), kuru muzejā uzņēma LNVM direktors Arnis Radiņš, direktora vietnieks zinātniskajā darbā Toms Ķikuts un Izglītības un komunikācijas departamenta darbinieces. Kopā ar ukraiņu bērnu grupu no Ukrainas-Latvijas Zinātnes un izglītības, sporta un kultūras centra "Volia.LV" vēstnieks devās ekskursijā pa Rīgas pili, klausoties stāstus par pils vēsturi un iemītniekiem audiogidā ukraiņu valodā. Noslēgumā viesi apmeklēja muzeja nodarbību telpu "Izziņas bēniņi". Foto: Jānis Puķītis

20. un 21.09.

Divos skaistos atvasaras rītos pulciņš interesentu bija izvēlējušies piedalīties piknika veida pasākumā "Tējas rīti Dauderu oāzē" un ar visām maņām sajaut tikai šai vietai raksturīgās smaržas un garšas. Gides Olgas stāstījums aizveda 19. gadsimta beigās, kad Dauderu dārzā sāka stādīt ozolus, liepas, kastaņas un audzēja arī apiņus; šo un citu augu tēju varēja baudīt pasākumā. Katrs viesis saņēma dāvanā sēklas no melnās priedes čiekuriem. Kas zina, varbūt pēc gadiem kāds stāstīs jaunas leģendas? Foto: Jānis Puķītis

25.09.

Dauderu muzejā ieradās veiksmes, labklājības un drošības simbols skursteņslauķis, kurš jāva paberzēt viņa formas tērpa pogas, lai dotu cerības uz izdošanos. Tomēr meistara Andra galvenais uzdevums bija pārbaudīt, vai greznā savrupnama skursteņos ir tīrāmi sodrēji. Kā liecina pieejamā informācija, uzņēmumā "Celms un Bēms" darinātie kamīni pēdējo reizi iekurti apmēram pirms 85 gadiem, tādēļ skursteņus nenācās tīrīt. Foto: Ilze Brinkmane

27.09. un 18.10.

Risinājās dubultekskursija "Dauderi un "Aldaris"", kas sākas greznajā Dauderu namā ar 1865. gadā dibinātās alus darītavas "Waldschlößchen" vēstures iepazīšanu un nama pagrabstāva telpu aplūkošanu, kur 1990. gados darbojās uzņēmuma "Aldaris" bārs. Tālāk ekskursanti tika vesti cauri vērtiem, aiz kuriem sākas "Aldara" valstība, un iepazīna tā vēsturi un tradīcijas. Foto: Ilze Brinkmane

Oktobris

01.10.

Dauderos pirmo reizi viesojās Jelgavas Pārliepupes pamatskolas 3. klases skolēni. Uz vaicājumu, kas paliks atmiņā no apciemojuma, vairāki atbildēja, ka tas ir stāsts par kādreizējo Latvijas Valsts prezidentu Kārli Ulmani, bet daži atzina, ka interesanti bija viss. Atvadoties jelgavnieki izteica varbūtību atnākt vēlreiz – kopā ar ģimeni. Foto: Gunta Krūzmane

02.10.

Rīgas pilī viesojās Igaunijas arhitektūras nozares pārstāvji, kuri vēlējās iepazīties ar LNVM pieredzi viduslaiku pils atjaunošanā un muzeja dzīvi tajā. Foto: LNVM

03.10.

Tautas frontes muzejā norisinājās mācītājam Modrim Plātem veltīts pasākums "Kas ar mums bija noticis? Sprediķis Brīvībai". Par tautas garīgo mobilizēšanos toreiz un tagad runāja teoloģijas doktors Juris Rubenis, Eiropas parlamenta deputāte Sandra Kalniete un žurnālists un rakstnieks Andris Grīnbergs no Jēkabpils – Modra Plātes pēdējās kalpošanas vietas. Sarunu vadīja pirmais LTF priekšsēdētājs Dainis Ivāns. Foto: Poļina Koroļova

06.–19.10.

Tautas frontes muzejs jau ierasti oktobra otrajā un trešajā nedēļā piedāvāja skolām iespēju apmeklēt muzeju un noklausīties gida vadītu ekskursiju bez maksas. Divu nedēļu laikā šo iespēju izmantoja 132 skolēni skolotāju pavadībā jeb 17 grupas no dažādām Rīgas skolām. Foto: Anna Zeibārte

08.10.

Dauderos uz nodarbību "Dauderu dārza noslēpumi" ieradās Limbažu novada Vidrižu pamatskolas 1.–4. klašu skolēni, kuri iepazīna grezno savrupnamu un uzzināja stāstus par tajā mitušajām personībām. Sekoja dažādas norises dārzā, no kurām lielu sajūsmu un azartu bērnos raisīja orientēšanās spēle "Atrodi mani Dauderu dārzā!" un citi vēribas uzdevumi. Foto: Gunta Krūzmane

11.10.

Dauderos viesojās Rīgas Sarkandaugavas pamatskolas jaunāko klašu jaunsargi, jaunsardzes instruktore un viņas divas palīdzes. Skolēni klausījās stāstus par dažādām personībām un Latvijas vēstures notikumiem, bet īpašu uzmanību piesaistīja priekšmeti no kolekcionāra Gaida Graudiņa kolekcijas (krūšu nozīmes, apbalvojumi u. tml.), kas saistīti ar dažādām organizācijām, piemēram, aizsargu, policistu utt. Foto: Gunta Krūzmane

11.10.

Dauderos bija iespēja doties ekskursijā "Dauderu Odiseja", gida vadībā uzzinot daudz interesantu faktu, aplūkojot Dauderu namu un telpas, kuras apmeklētājiem ikdienā nav pieejamas: kādreizējo vannasistabu, mansarda stāvu, kā arī pagrabstāvu. Sekoja aizraujoša pastaiga pa Dauderu namam piegulošo dārzu. Foto: Ilze Brinkmane

15.10.

Šoruden LNVM muzejpedagogi uzrunāja vairākus Dienas centrus Rīgā ar aicinājumu apmeklēt Latvijas Nacionālo vēstures muzeju Rīgas pilī un nodarbību telpu "Izziņas bēniņi". Atsaucoties aicinājumam, oktobrī pils augststāvē viesojās biedrības "Rīgas pilsētas "Rūpju bērns"" grupas no Dienas aprūpes centriem "Cerību Ligzda" un "Cerību Tilts". Attēlā: grupu dalībnieki apskata "Izziņas bēniņus" muzejpedagoģes Santas Cērbules vadībā. Foto: LNVM

15.10.

Dauderos par papildu zināšanu ieguves vietu skolēniem bija izvēlējusies sociālo zinātņu skolotāja Ilga Freimane no Rīgas 31. vidusskolas. Lai 4. klases skolēni izprastu, kas ir pagātne, tagadne un nākotne, tika izvēlēta nodarbība "Izzini Dauderu namu un Latvijas vēsturi", kurā skolēni uzzināja par Latvijas 19.–20. gadsimta vēstures pagriezieniem, balstoties uz Dauderu nama vēstures piemēru. Foto: Gunta Krūzmane

21.10.

LNVM Rīgas pilī viesojās Dobeles novada vēstures un sociālo zinību skolotāji, kurus uzņēma LNVM Izglītības un komunikācijas departamenta darbinieki. Imanta Kristapa Kalēja vadībā notika ekskursija pa Rīgas pili, Astrīda Burbicka iepazīstināja ar "Izziņas bēniņiem", izglītojošo nodarbību piedāvājumu un sniedza ieskatu ekspozīcijas "Straumējot laiku" koncepcijā, bet Ilzes Miķelsones stāstījumā viesi uzzināja par muzeja e-resursiem un citiem digitālajiem rīkiem. Foto: LNVM

28.10.

Uz Vēstures namu Viļņā devās Arheoloģijas departamenta krājuma glabātājs Eduards Plankājs, kurš sagatavoja transportēšanai atpakaļ uz Muzeju krātuvi Rīgā Lietuvas Nacionālā muzeja izstādei "Vēsture luncina asti" deponētos LNVM artefaktus – senlietas un kaulu materiālu no Gaujas lībiešu Turaidas Pūtelju kapulauka. Foto: Eduards Plankājs

30.10.

Tautas frontes muzejā risinājās saruna "Emerita Buķele – Latvijas neatkarības balss", atceroties bijušo Latvijas Republikas Augstākās padomes deputāti, kas 1990. gada 4. maijā un 1991. gada 21. augustā balsoja par Latvijas neatkarības atjaunošanu, bija aktīva Bauskas rajona Latvijas Tautas frontes locekle. Atmiņās dalījās 4. maija Deklarācijas kluba prezidente, Emeritas Buķeles kolēģe parlamenta periodā Velta Čebotarenoka, grāmatas "Emerita Buķele. Neatkarības balss" autors Maksims Krutikovs un Emeritas Buķeles meita Inita Andžāne. Sarunu vadīja Dainis Ivāns. Foto no Emeritas Buķeles privātā arhīva.

30.10.

Otrajā šīs dienas pasākumā – "Barikāžu operators. Ardievas ierocim" – par to, kāda nozīme ir patiesībai un kāda drosme un atjautība nepieciešama patiesības atklāšanai, saglabāšanai, pierādīšanai pat zem trasējošām lodēm, Dainis Ivāns izjautāja Trešās atmodas aktīvus dalībniekus: režisoru Romualdu Piparu, kinooperatoru Kristianu Luhaeru un skaņu operatoru Aivaru Priedīti. Bez šo radošo personu skaņu un bilžu ierakstiem izzināt un saprast Latvijas nesēnā pagātnē notikušo būtu pagrūti. Foto: Jānis Puķītis

LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS

Rīgas pils
Pils laukums 3, Rīga, LV-1050
Tālr. 67221357
E-pasts: info@lnvm.gov.lv
lnvm.gov.lv
emuzejs.lnvm.lv
 LNVMuzejs

Krātuve
LNVM krājums, speciālisti, administrācija
Pulka iela 8, Rīga, LV-1007
Tālr. 67223004
E-pasts: pasts@lnvm.gov.lv
lnvm.gov.lv

Tautas frontes muzejs
Vecpilsētas iela 13/15, Rīga, LV-1050
Tālr. 67224502
E-pasts: tfm@lnvm.gov.lv
 LNVM Tautas frontes muzejs

Dauderi
Zāģeru iela 7, Rīga, LV-1005
Tālr. 67392229; 67391780
E-pasts: dauderi@lnvm.gov.lv
 LNVM Dauderi

EKSPOZĪCIJAS UN IZSTĀDES

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs

Muzejs Rīgas pilī ir slēgts
uz ekspozīciju izbūves laiku
(izņemot nodarbības skolu grupām
un atsevišķus pasākumus)

Ceļojošās izstādes:

- "Latvija: Tauta. Zeme. Valsts"
AS "Rīgas siltums"
3.–20.11.
- "Latvija Brīvības cīņu laikā. 1918–1921"
Rīgas Valsts klasiskā ģimnāzija
3.–20.11.
- "Ceļā uz Latvijas brīvību"
Rīgas Purvciema vidusskola
10.–14.11.
- "Es, tu, mēs demokrātijā. Sabiedrības līdzdalība
demokrātiskajā Latvijā (1918–1990–šodien)"
Babītes vidusskola
19.–24.11.
- "Es, tu, mēs demokrātijā. Sabiedrības līdzdalība
demokrātiskajā Latvijā (1918–1990–šodien)"
Ķengaraga pamatskola
26.11.–2.12.
- "Kas pagātni pētī, tas nākotni svētī"
Pamatskola "Ridze"
24.–28.11.

Tautas frontes muzejs

Pastāvīgā ekspozīcija:

- Atmoda–LTF–neatkarība
- Parlamentārā revolūcija

Dauderi

Pastāvīgā ekspozīcija:

- Bingneru villas kungu istaba
- Kārļa Ulmaņa darba kabinets
- Dauderu nama liktenis padomju periodā
un tapšana par muzeju
- "(Ne)zūdošais mantojums"
- "Karā zaudētais mantojums"
- Līdzņemtais mantojums
- Latvijas apliecināšana trimdā
- Kolekcionāra kabinets
- Savrupnama neredzamā puse – virtuve

Pastāvīgā izstāde:

- Interjera un sudraba priekšmeti
no Gaida Graudiņa kolekcijas

Izstādes:

- Gleznotāja Edgara Miķelsona personālizstāde
"Vienas sievietes tēls" līdz 16.11.

eMuzejs

LNVM digitālo resursu krātuve emuzejs.lnvm.lv

- Gadsimta stāsti
- Gadsimta albums
- Galerijas un interaktīvie resursi
- Video un audio
- Pētījumi un izdevumi
- Skolām un ģimenēm

Izmaiņas muzeja darba laikā

Rīgas pils:
11.11. 10.00–20.00
18.11. 11.00–18.00
(pārējās dienās slēgts)

Tautas frontes muzejs:
18.11. slēgts